

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačati 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oglasila (inzerate) v sprejema upravnništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 170.

V Ljubljani, v četrtek 27. julija 1899.

Letnik XXVII

§ 14.

Kako se časi spreminjajo! Schmerling in njegovi pomočniki so bili sicer veliki umetniki, kajti načrtali so bili in uveljavili volilno geometrijo za avstrijske dežele, kakoršne nima nobena druga država, vendar so kot daljnogledi politiki dobro slutili, da utegnejo s časom priti s konja na psa. Razpolovili so leta 1867 državo, z Mažari so si razdelili hegemonijo, gospodstvo in vladavo. V ustavo so postavili § 14., da ga v sili in potrebi uporabijo proti Slovanom, Rumunom in konservativnim Nemcem, ki ne prisegajo na liberalno modrost. Zgradili so si trdnjavo, v kateri so se čutili varne za vse bodoče čase, saj so imeli onkraj Litave zveste sobojevnike in upali pomoči od tedanje vnane politike. Da bi bila v Avstriji sploh mogoča druga vlada, nego nemško-centralistiška, tega niso mogli umeti niti leta 1879, ko je v Taaffejevem kabinetu že sedel češki minister. Tolažili so se, da je prišla le prehodna doba in se »ustavoverna« stranka zopet usede k polnim loncem. In glejte ironijo usode! Oni § 14., ki so ga ustavoverci skovali kot varnostni ventil, kot skrajno sredstvo, da razženo državni zbor ter vladajo po svoji volji, ta paragraf sedaj deluje in vlada proti epigonom nekdanje vsemogočne ustavovorne stranke.

Grof Thun je na podlagi § 14. podaljšal pogodbo z Ogersko in s tem nemški obstrukciji prekrizal račune. Vlada bi si morala ustvariti ta paragraf, ko bi ga ne bilo v ustavi. Obstrukcija je porabila vsa sredstva, posluževala se celo politične revolucije, da bi odstranila sedanjo vladavo in razrušila večino. V državnem zboru so poskušali vsa sredstva, da preprečijo obnovev pogodbe,

državo so hoteli prisiliti, da napove likvidacijo, samo da pridejo zopet na krmilo. Nekdanja »državna stranka« je navduševala Košuta, da do skrajnosti tira obstrukcijo proti Banffyju. Posrečilo se jim je, da so razgnali parlament in strmo glabili Banffyja. Upali so, da jim Szell zopet pomaga v sedla, toda Szell se je premislil, sklenil pogodbo proti volji nemške opozicije, in sedaj kriči ves opozicijski tabor o nezakonitosti pogodbe, o brezvestnosti desnice in lahkomišelnosti Thunove vlade.

Mi ne čutimo nikake potrebe in dolžnosti, da bi branili vladavo, to more sama storiti. Toda od ločno moramo naglašati, da je nemška opozicija sama prisilila vladavo do tega koraka. Gotovo niso z veseljem hodili grof Thun, baron Dipauli in dr. Kaizl trnjevo pot pogodbenih obravnav z Ogrji. Prevzeli so veliko odgovornost, toda država hoče živeti tudi proti volji nemške obstrukcije. Ali niso liberalni Nemci stokrat zatrjevali, da dovolijo pogodbo vsaki drugi vladi? Ali niso s tem priznali, da nadaljujejo boj le za svoje strankarske koristi? Vlada bi se bila pregrešila proti koristim države, ko ne bi storila svoje dolžnosti. In kar ni šlo rednim potom, zgodilo se je izvanrednim. Sila je to zahtevala od vlade, in to silo je zakrivila brezvestna opozicija.

Kakor tat, ki s prstom kaže na drugega, tako sedaj opozicija zavrača vso krivdo na vladavo in desnico. Uprav židovsko zvito pripoveduje blebetava »N. Fr. Pr.«, da mora nemška opozicija braniti ustavo. In milo jadicuje »N. W. Tagblatt«: »Še danes izjavljajo voditelji nemške napredne stranke, da želé redne parlamentarne razmere. Niso se ustavljali pogodbi sploh, ampak le slabi pogodbi, in to so hoteli preprečiti. To je zahteval

stranke zgodovinski poklic, da varuje avstrijsko pravo in korist, in ko bi se bilo to posrečilo združenim nemškim strankam, obvarovali bi bili Avstrije moč. Toda za vso bodočnost ne bode mogoče vladati brez Nemcev.«

Tu se kaže konjsko kopito. Celó »Arbeiter Zeitung« pové nemškim liberalcem resnico: »Dobro bi bilo, ko bi se gospoda hotela spomniti, da so sami mnogo krivi, ker počiva parlament. Ko bi Nemci hoteli ustavne razmere v Avstriji, že davno bi se bilo to zgodilo. Nemški liberalci naj si le trkajo na prsa in pripoznajo svojo krivdo.«

Vsak krik v opozicijskem taboru proti § 14. je torej le prazen izgovor in za opozicijo slaba tolažba. Gotovo mi ne hvalimo niti oblike, niti vsebine sedanje pogodbe, toda biti je morala, in bolje je, da je vlada sklenila brez parlamenta tako pogodbo, kakor da bi se bila uklonila obstrukciji. In to razume tudi ogromna večina avstrijskega prebivalstva, zato se opozicija le z glavo v zid zaletava, ko sklepa resolucije proti § 14. in napoveduje nov boj v državnem zboru. Opozicija dela luknje v vodo in treznejši močje se bodo naveličali brezvspešnega boja. Ako pa opozicija napove boj tudi obstanku države in hoče s surovo silo zaprečiti volitev delegacije, potem pa sodimo, da bode vlada znala in hotela braniti pravice in koristi države. Naj opozicija poskusi, ako jo prsti srbé. Italijanska vlada je postavila pred sodišče one junake, ki so kot brigantje divjali v zbornici.

Nemški levičarji proslavljajo Bismarcka kot idejal diplomata, in ravno ta je uklonil celo večino pruskega deželne zboru. Leta 1862 je razgnal uporne poslance ter štiri leta vladal brez

LISTEK.

Neznana pesem.

Spisal A. B.

Slonel sem ob oknu. Topli jug mi je božal obraz, kakor z nevidnimi ljubečimi rokami. Zunaj je bilo tiho; mrak je lagal na prostrani park; z jasminovih grmov se je dvigal omoten vonj.

Nebo je bilo čisto in prozorno; a tam globoko na obzorju je plavalo dvoje lahkih oblakov — blesteče belih, zlatom obrobljenih. To zlató se je lesketalo v čudovitem svitu; trepetalo je in bledele in se razlivalo v rosnih žarkih po vsi zahodni strani.

Ovladalo me je otožno čustvo, — kakor bi bila tam pri onih belih oblakih, tam na onem bisernem obzorju vsa moja lepa mladostna sreča. Iz drhteče svetlobe so vstajali solnčni gradovi, — vstajala je krasna neznana pokrajina z zelenimi gozdovi, s šumečimi parki. In zazveneale so pesmi iz daljne daljave, v nejasnih zvokih, — tiste čarobne pesmi, ki jih je slutilo moje srce v tolikih grenkih urah...

Kakor bi bila tam na onem bisernem obzorju vsa moja lepa mladostna sreča... Obzorje je temnelo in jaz sem slonel ob oknu, z vklenjenimi rokami, z dušo brez perotij...

Prišli so mi v spomin zadnji dnevi mojega prijatelja Makarija. Njegovo življenje ni bilo drugega, kakor fantastičen sen; podobno je bilo tistim skritim rožam, ki cveto in zvenijo v senci, ne da bi jih kedaj obsijalo solnce, ne da bi se kdo brigal zanje.

Makarij je bil komponist. Njegove zunanje razmere so bile slabe. Hodil je v obnošeni obleki, kravato zamazano in staromodno, suknjo preozko. V koščenem, bledem obrazu je sanjalo dvoje globokih očij; zdelo se je, kakor bi neprestano nečesa iskale, v strahu in vznemirjenosti. V tem nepokoju je ležalo bolešno pričakovanje, ki se opira samo še na nejasno, pol izgubljeno upanje.

V svojem kabinetu je imel klavir, in kadar je zagrnil okna in so splavale sence na gole stene, takrat je oživela njegova krasna, ponosna duša. Po sobi so se razlili čudoviti akordi in kar se je oklepalo njegovega življenja ostudnega in vsakdanjega, palo je od njega kakor plašč iz pepela. V teh trenutkih je izginil njegov strah pred smrtjo in šel ji je naproti, kakor ženini svoji nevesti.

In nevesta se je bližala; čutil je že na licih mrzlo sapo njenih ust...

Ležal je v svojem kabinetu, na nizki postelji, pogrneni z rudeče-rožasto odejo. Bilo je pozno

na večer; pred jedno uro se je bil doktor poslovil in v sobi je ostala samo še Kristina, sestra bolnikova. Sedela je poleg postelje, v roki molitveno knjigo, pisano z bohoričico. Njen obraz je bil bel in strog, kakor kip mučenice. Samo na komaj vidni potezi krog usten se je poznala tiha, udušena bolelost. Na mizi je gorela sveča z mirnim, visokim plamenom.

Makarijeve oči so bile široko odprte. Roke so ležale iztegnjene ob telesu; zdaj pa zdaj se je zableščala na sencih potna kaplja...

»Kristina!«

Nagnila se je k njemu in njegova ustna so zatrepetala v neodločnem smehljanju; objel je njeno desnico z obema rokama; njegovi prsti so bili mrzli in mokri kakor mrličevi.

»Jaz sem sanjal o neznani, prekrasni pesmi, in zdi se mi, da jo začujem nocoj. Ah, kako sem iskal tisto melodijo... in zdaj mi je pri srcu, kakor da prihaja iz daljne daljave... Ali ne slišiš ničesar, Kristina...?«

Njegov glas je bil slab in tih, podoben težkemu, nejednakomernemu dihanju. Ali ona ga je razumela... Njegova ustna so ostala odprta; zatislil je oči in prsa so se mu dvigala trudno in počasi; umolknil je samo za trenotek.

(Dalje prih.)

zbornice. Tudi za vojsko z Avstrijo je dobil sredstva brez zbornice. In to svoje »protipostavno« postopanje je 5. avgusta 1866 opravičeval v zbornici s tem, da je to zahtevala državna potreba. In v enakem položaju je bil sedaj grof Thun. Tisti torej, ki ropotajo proti uporabi § 14., bijejo sami sebe po zobeh. Podobni so zločincu, ki je zažgal svojo hišo, da bi dobil bogato zavarovalnico, a so ga zasačili in flagranti.

S socijalnega kurza.

Na Dunaju, 21. julija 1899.

IV. Žensko vprašanje.

O ženskem vprašanju je predaval profesor dr. Roessler, kateri je naglašal bolj teoretično-apologetično stran tega vprašanja. V teoriji se ločijo reševalci ženskega vprašanja v več vrst. Zame zadostuje, da jih kratko označim:

I. Socijalne razmere nove dobe, katere razdirajo družinsko življenje in tirajo žensko ravno tako na torišče socijalnega boja, kakor moškega, so vzgojile radikalno stran boriteljic za ženske pravice, katere je prof. dr. Roessler razdelil v dva tabora.

a) Prve so radikalne zagovornice »ženskih pravic« (Frauenrechtlerinnen) meščanskega stanu. Te stoje na stališču francoske revolucije in naglašajo vedno »človeške pravice«. Med možem in ženo nečejo priznati pravne razlike. Vsi so jednaki, vsi so svobodni — moški in ženske. Te se bore proti moškim, dasi so iz umljivih razlogov tudi nekateri moški liberalci na njihovi strani. Zakramenta svetega zakona nečejo priznati, ampak hočejo biti »svobodne«. Izpodrivati hočejo moške iz njihovih predprav. One so moderne amazonke, ki organizujejo žensko vojsko proti krivičnemu »nasilstvu« moškega spola.

b) Na drugem mestu se morajo v tej radikalni struji omenjati socijalne demokratkinje. Te se pa bore skupno z moškimi socijalnimi demokrati. One pravijo, da se mora ženska skupno z moškim boriti zato, da se razdere krščanski »fevdalni« družabni red in da se na razvalinah te družbe osnuje nova komunistična družba, v kateri ne bo več zakona, ampak v katerem bo komunistična, svobodna ljubezen. Kakor vsi socijalni demokratje, tudi one mislijo, da je pravica odvisna od gospodarskih odnošajev, in da bo tudi razmerje med moškim in med žensko v prihodnji socijaldemokratični družbi na podlagi gospodarskega komunizma postalo svobodno.

Profesor dr. Roessler je kratko zavrnil obe struji s trditvijo, da prva človeške družbe ni niti mož niti žena, ampak družina, osnovana na zakonu. Narava in božje razodetje učita, da je glava rodbini mož, ki mora služiti kruh ženi in otrokom, ki jih pravno zastopa, zanje skrbi in ima svoje dolžnosti kot soprog in oče, katerim odgovarjajo zopet dolžnosti soproge in otrok do očetovske avtoritete. Katoliški zakramentalni zakon

je najvišji ideal razmerja med možem, ženo in otroki in najtrdnjši temelj človeške družbe. Kdor razdira zakon, razdira človeško družbo.

II. Niso vse novejšje borilke za žensko svobodo tako radikalne. Večinoma zahtevajo le razširjenje izobrazbe in razširjenje ženskega delovanja. Med njimi sta dve struji: liberalna in konservativna.

a) Liberalke, katerih središče je »splošno nemško žensko društvo«, hočejo, da bila ženska enakopravna možu v učenih studijah: odpro se jim naj realke in gimnazije, na univerzah naj v vseh strokah dijakinja sedi poleg dijaka, profesorica poleg profesorja kot čisto enakopravna zastopnica znanosti.

b) konservativke pa hočejo, da se z ozirom na izpremenjene socijalne razmere nemogućim ženskam odpre pot do novega zaslужka. Njih središče je l. 1865 ustanovljeni »Letteverein«.

Profesor dr. Roessler priznava teoretično upravičenost tega teženja. Če ženska v naši družbi ne more najti več naravnega ji poklica kot soproga in mati, mora si poiskati drugačnega delovanja in zaslужka. Konkurenčni boj z moškim spolom, ki nastane vsled tega, je sicer hud, pa ga ne moremo odvrniti, kar je naravna posledica sedanjih razmer. Vendar tudi od teh borilk za žensko emancipacijo se ni nadejati ugodne rešitve ženskega vprašanja.

III. Najsolidnejše delujejo v tem oziru katoliške žene, ki jim krščanstvo ni prazna beseda, ampak je izvršujejo tudi v dejanju. Kar imajo prej omenjene struje opravičenih zahtev, te povdarjajo vse tudi katoliške žene, le nezdavih, in neopravičenih izrastkov se ogibljejo. Pri ženi je pravna sila verstva še bolj potrebna pri socijalnem boju nego moškemu, ker cerkev je osvobodila ženo, da je dobila človeku primerno stališče v družbi, in žene, ki se »emancipirajo« brez ozira na cerkev, so vedno v nevarnosti, da pravno propadejo. Nenravna žena je pa gnil ud človeške družbe, in je v socijalnem organizmu še veliko manj vredna, nego nenraven mož. V načelih katoliške vere najde žena prave nazore, da ž njimi v pravem in v gospodarskem oziru doseže svoje opravičene zahteve. V katoliški veri najde človeštvo najlepši ideal žene v Materi Božji; kjer ni cerkve, tam pa liberalstvo in brezverstvo sega po nasprotnem idealu: po prostituciji.

K temu teoretičnemu predavanju je pa živahna debata — bilo je navzočih mnogo dunajskih krščanskih žen in zastopnikov delavskih stanov, — podala precej gradiva iz praktičnih izkušenj.

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. julija.

Češka državnozbornska delegacija in sladkorni davek. Glasilo mladočeške stranke

se peča v jedni zadnjih številkih z gonjo nemško-liberalne in nacionalne stranke proti uporabi paragrafa 14. ter potem pojasnjuje, kako stališče zavzema v tem oziru mladočeška državnozbornska delegacija. »Narodni Listy« pišejo, da v povišanju davka na sladkor ne uvidijo dovolj povoda za tako gonjo proti Thunovi vladi, kakor jo vprizarjajo nemške opozicijske stranke, ker posledice, ki izvirajo iz najnovejših vladnih naredeb, niso tako usodepolne, kakor se splošno zatrjuje. O povišanju davka na sladkor, žganje in petrolej se je govorilo že za časa grofa Badenija, ne da bi se vnel tedaj tak boj, kakor se bije sedaj na vsi črti, in vendar Badenijeve nagodbene predloge niso obetale olajšav za producente, kakoršne so stopile v veljavo z najnovejšimi naredbami. Jedino povišanje sladkornega davka sega nekoliko globlje v praktično življenje. V tem pa češka delegacija ne uvidi zadostnega vzroka, da bi se morala pridružiti nemškim opozicijskim bojovnikom in spremeniti svoje stališče nasproti vladi in večini. — Ta izjava mladočeške stranke je seveda umevna, ako se pomisli, da je na Češkem lepo število producentov, ki vsled nove naredbe ne bodo trpeli nikake izgube in bo primeroma dežela toliko pridobila, kolikor jo zadene novo breme. To je pa seveda samo na Češkem in Moravskem in bi člani ostalih desniških strank ne mogli prav lahko pritrditi v polnem obsegu navedenim izvajanjem.

Starostna zavarovalnica za zasebne uradnike. Te dni so poročali dunajski listi, da je v notranjem ministerstvu že izgotovljen zakonski načrt za uvedbo splošnega, obligatornega zavarovanja zasebnih uradnikov vseh kategorij. Mej te so všteti tudi državni uradniki, ki dosedaj nimajo pravice do pokojnine. Zavarovan bo morai biti vsak zasebni uradnik, ki je dopolnil 18. in ni prekoračil 50. leta. Poleg zavarovanja za starost bo poskrbljeno tudi za slučaj onemoglosti, za vdove in sirote. Premije se bodo vplačevale po razmerju službenih prejemkov, in sicer polovico podjetnik, polovico zavarovanec. Seveda to zavarovanje še ne bo stopilo tako kmalu v veljavo, razun ako je uvede vlada potom § 14., na kar pa skoro ni misliti, ker se gre tu le za blagor — trpinov. Listi poročajo, da se bo o izgotovljenem načrtu posvetovala posebna enketa, potem ga vlada še le predloži državnemu zboru. Predno bo pa ta rešil to prevažno vprašanje, bo preteklo še nekaj mesecev. — Nabrano gradivo, ki je služilo vladi za podlago novemu načrtu, je zanimivo v marsikaterem oziru. Našteli so po vsej državi 99.537 zasebnih uradnikov; od teh jih je 3920 ženskega spola. 61.900 te vrste uslužbencev je pri obrtnih in trgovinskih podjetjih, 17.154 pri poljedelstvu in gozdarstvu, nad 8000 pri odvetnikih in notarjih. Oženjenih je 55.600 zasebnih uradnikov, ki imajo skupno do 108.000 otrok. — Že iz samih teh številkih je razvidno, kako nujno potrebna je za ta stan javna starostna zavarovalnica.

Rendez-vous.

(Spisal Alojzij Benda.)
(Konec.)

»Hvala Bogu! Komaj sem pričakal te ure.«
Oblekel si je najnovejše hlače, katere si je kupil pred poltretjim letom, očedil na laktih in ob robih oguljeno suknjo, prišil tri uporne gumbe. Razpuščene šive na rokavicah je počrnil s tinto.

»Tako!... Zdaj pa še nov ovratnik in ru-dečo kravato!«

Pogledal se je v ogledalo, se parkrat graciozno priklonil in zadovoljno nasmejalo.

»Upal sem, dražestna Vida, da se ne boš ustavljala mojemu pismu, in nisem se motil. Tvoja milina, tvoja nežnost, tvoje jasne oči, tvoj obrazek, tvoji lasje, ves tvoj stas, tvoj ljubki glas, vse to me je tako očaralo da — — —«

Zadovoljno si je pogladil dolge lase.

»Za nagovor se mi ni treba bati...«

* * *

Pesnik Bogdan Bogdanovič pl. Zagorski je bil že pet minut pred poldeveto na odločenem mestu pri vodometu. Tajna tišina je vladala v okolici. Srce mu je čudno hitro, nemirno tolklo.

»Vsak čas mora biti tukaj... Nekako tesno mi je...«

Zapalil si je — dragocen sultan.

»Jedna, dve, tri... Tri četrti že!«
Zaslišali so se hitri, rahli koraki, šumljanje ženske obleke.

»Že vidim. Rožo ima v roki... Oh!«
Prišla je tik njega, — pl. Zagorski se je poklonil.

»Upal sem — — —«
»Kako se drznete?«
» — — — dražestna Vida, da se ne boš...«
»Jaz vas ne razumem.«

»Pa še me boš. — Oh, kdo bi pesnika takoj razumel!«

»Razložite mi svoje početje!«
»Saj si dobila moje pismo... Oh, kako sem srečen!«

»Pismo?...«
»Ali ne?...«
Nekoliko časa je molčala.

»Kako vam je že ime, oprostite?«
»Oh, pozabil sem — — —«
»Za Boga!... Ime ste pozabili?«
»Ne, ne, ne!... Predstaviti se ti.«
»Aha! — — —«

»Bogdan Bogdanovič pl. Zagorski, odvetniški uradnik tukaj.«

»Plemeniti?...«
»Da! Kot — pesnik.«
»Aha! Hm! In sicer?«

»Geor-Georgius Mrhar...«
»Torej ste pesnik? Oh, jaz čitam tako rada pesnike!«

»Vida, stokrat te bolj ljubim...«
»Gospod, jaz nisem Vida, zmotili ste se v meni.«

»Nič ne de... Saj mi Vide zdaj ni več treba...«

Rahel vetrič je zapihljal skozi košate vrhove divjih kostanjev, duhtečih lip, lepih hrastov... Tam nekje pa je zaskovikala kričava, ponočna sova z neprijetnim, odurnim glasom — — —

Drugi dan se je sprehajal Georgius Mrhar ob strani devetintridesetletne svoje ljubice, slabo plačane guvernante skopega žida Löwyja, ter kadil lične — športe...
* * *

Čez nekaj tednov pa sta promenirala v dreveredu novoporočena Mici in Jurij Mrhar, uradnik z mesečno plačo sedemintridesetih goldinarjev.

* * *

Čez leto dnij pa se je sprehajala gospa Mici Mrhar roj. Staufer — sama. Mož je ostajal raje doma... Pozabil je na vse obljube, da bo svojo proslavil bolj, ko so proslavljene vse Beatrice, Lavre, Julije...

Nagli sod v Belgradu. Razprave proti »soudelžnikom« pri najetem napadu na razkralja Milana so se pričele predvčeranjim in takoj prvi dan je bilo obsojenih več radikalcev v nekaj letni zapor. Največja kazen, ki jo je odmeril dosedaj nagli sod, je desetletni zapor; s smrtjo ni bil dosedaj še nikdo kaznovan, ker se razprava o pravih »zarotnikih« še ni pričela. Glavne razprave, pravi uradno poročilo nadalje, se vrše javno v veliki dvorani glavne prefektуре. Za zunanje zastopnike, časnikarje in druge so odločeni posebni prostori. Zagovornikom se bo zagotovila največja svoboda in smejo predlagati toliko priči, kolikor se jim zdi umestno. Vsi dosedaj obsojeni so krivi razžaljenja veličanstva. To je kratka vsebina poročil, ki jih smejo objaviti srbski listi, resnica o nebroj nasilnostih pa more priti v javnost le potom zasebnih pisem. Iz teh je razvidno, da se z vjetniki ne postopa tako milo, kakor se uradno zatrjuje. »Köln. Zeitg.« objavlja dopis, iz katerega je posneti, da trpe ujetniki, ki morajo tičati v zaduhlih podzemskih prostorih, lakoto in žejo. Poleg tega jim provzročajo trinogi še druge muke. Še le posredovanjem zunanjih zastopnikov se je nekoliko zboljšalo neznosno stanje vjetih radikalcev, pri katerih se nihče ne ozira na njih stan ali dostojanstvo. O »napadniku« Knezeviću se govori, da se prav dobro počuti in da se mu ni bati prav nikake krivice. Smrtna kazen ga ne zadene, oropali mu bodo za nekaj časa samo svobodo, a ta zapor bo tako mil, da se bo nahajal v resnici le v prijetnem zavodu. Zato mu je pa treba naštetih kar največ imen mož radikalne stranke, ki služijo vladi ozir. Milanu pri nadaljnjem postopanju. Imen novih vjetnikov ne prijavljajo več v uradnem listu, ker škoduje to ugledu Srbije. — Prijet je vsak, ki se morda samo pomilovalno izrazi o nedolžnih žrtvah Milanovih. — Toda ne samo ječe, tudi Donava se polni z radikali. Belgrajski poročevalec »N. L.« pripoveduje, da so že večkrat opazili, kako so stražniki odvedli jednega ali več vjetnikov iz ječe po čolnu preko Donave in se pozneje brez njih vrnili v Belgrad. Izginili so v valovih Donave, predno je nagli sod izrekel nad njimi »javno« sodbo. Uradno se seveda kategorično dementujejo take vesti, a očividci jih potrjujejo. Hujše kot pod Milanom se more goditi človeškim bitjem le še pod turškimi paši. Seveda ve vsak razsoden človek, da tako ne more dolgo dalje in tudi nad Milana pride nagli sod.

Deželnozborske volitve na Bavarskem so sedaj definitivno končane in so zagotovile katoliškemu centru v zbornici potrebno večino. Gonja proti centru radi znane »zveze« s socialnimi demokrati je kajpada še vedno na dnevnem redu v liberalnem časopisju, ki seveda niti z besedico ne omenja prejšnje svoje prave zveze s socialno-demokratsko stranko. Liberalcem se zdi sporazumljenje mej katoliki in socialisti proti skupnemu sovražniku grozno nemoralno, nasprotno pa odobravajo na vsi črti zvezo belgijskih in avstrijskih liberalcev s socialističnimi strankami. Liberalna »Köln. Zeitg.« objavlja odprto pismo ali spomenico na cesarja Viljema, v kateri pravi, da sta se zvezala dva najhujša sovražnika nemške državne ideje. Kdo je največji sovražnik ne samo ideje, ampak tudi države same, pa liberalci ne marajo povedati, ker jih je sram.

Francosko Waldeck-Rousseau-ovo ministertvo je sedaj že nekaj tednov na krmilu francoske državne ladije in marsikateri Francoz si želi zopetne spremembe v ministertvu, najbolj pa možje, ki želé prej ali slej splezati na ministerski stolec. Te vrste politiki so te dni raztrosili mej svet vest, da odstopi vlada takoj po parlamentarnih počitnicah in prepusti sedeže drugim močem. »Pol. Corr.« pravi v nekem poročilu iz Pariza, da je ta vest povse neresnična. Dvomimo pa, da bi mogel pariški dopisnik dati poročstvo, da bo ostala sedanja vlada tudi po počitnicah tako dolgo na vrhuncu, kakor do sedaj. Novi kabinet dosedaj še ni imel nikake prilike, pokazati v boju s parlamentom svojo moč, po počitnicah bo pa v tem oziru drugače.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 27. julija.

(C. kr. obrtne strokovne šole v Ljubljani) prirede povodom sklepa šolskega leta veliko raz-

stavo šolskih del, ki bode obsegala predmete iz lesnega obrta, umetnega vezenja, čipkarstva in risanja. Razstava bode odprta občinstvu v petek dne 28., v soboto dne 29. in v nedeljo dne 30. julija. O tej šolski razstavi, ki ima namen, predočiti vsepe in delovanje največjega našega obrtnega zavoda v teku zadnjih dveh let, bomo prinesli svojim čitateljem obširnejše poročilo.

(Državna podpora.) Vlada je dežel. odboru kranjskemu nakazala prvi obrok drž. podpore v znesku 3000 gold. za napravo vodovoda v Jurisicah.

(Biskup Strossmayer) biva sedaj v Rogaški Slatini. Dne 24. t. m. se mu je poklonilo odposlanstvo Zagorcev pod vodstvom vlastelina Milana pl. Kiepacha, ki je biskupu čestital na njegovem zdravju ter ga pozdravljaj kot moža, ki mnogo žrtvuje za narod hrvatski. Biskup se prijazno zahvali ter obeča i v prihodnje delovati za vero i rod, dokler mu smrtni angelj ne zapre oči. Moliti pa hoče za srečo, slavo, veličino in jedinstvo naroda hrvatskega. Veliki vsepi in svrhe, kakor so naši narodni ideali, pravi biskup, dosežajo se samo uztrajnim in mukotrpnim delom. »Odrešenik naš je svoje vzvišeno in sveto delo odrešenja potrdil s smrtjo na lesu križca«, konča biskup. Pozdravi ga tudi domači župnik g. Korošec v imenu Slovencev. Biskup odgovori, da ceni vrline in kreposti Slovencev, katere so mu zagotovilo, da se jim izpolnijo s časom narodni ideali. Ob 2. uri pop. je bil banket, katerega se je i biskup udeležil. Pri banketu so se vršile lepe napitnice hrvatskemu in slovenskemu narodu. Nabrali so tudi 30 gld 60 kr. za družbo sv. Cirila in Metoda.

(Javni ljudski shod) prirede ljubljanski krščansko socialni delavci v nedeljo, 30. t. m. ob 10. uri dopoldne na vrtu starega strelišča. Na dnevnem redu je volilna prenosova za mestni zbor. Vabijo se na shod vsi, ki se zanimajo za volilno pravico.

(Petindvajsetletnica mašništva.) Z Goričice: Vaš poročevalec o petindvajsetletnici mašništva je — gotovo v hitrici — izpustil dva srebromašnika, namreč gospoda Ivana Belca, župnika pri Sv. Martinu v Istri, in gospoda J. Pelikana, kanonika v Motovunu v Istri, kar bodi s tem popravljeno.

(Iz Idrije) 26. julija: Danes smo zvršili šolsko leto. Vkljub silno napolnjenim razredom uspeh ni slab. Po zahvalni sveti maši so se zbrali učenci in učenke v okrašeni telovadnici, kjer je vodja zlasti dečkom, poslavljajočim se od šole, v lepem govoru podal še enkrat dobrih in primernih nauk za življenje. Pohvaljenih je bila dolga vrsta otrok. Prihodnje leto bode poleg že obstoječe vsporednice v III. razredu, nova vsporednica tudi v IV. deškem razredu. Vsprejet bode suplent, služba bode razpisana menda v kratkem.

(Častno svetinje) je dobil cestar Peter Težak za 40letno zvesto službovanje.

(Premije) za stavljenje kôz v l. 1898 so dobili okrožni zdravniki: Dr. R. Repič v Št. Vidu pri Zatičini 63 gld., dr. I. Eržen v Postojni 52 gld., I. Pož v Žužemberku 42 gld.

(Medved v pasti.) »Tagespošti« poročajo iz Kočevja, da je lovec Racker iz Gotenice nastavlil železno lisico pred jazbenino. Drugo jutro zapazi neko večjo žival v železju. Bil je 5 do 6 mesecev star medved, ki je toliko godrnjal, da je privabil medvedko. Ta se približa na 15 korakov. Lovec v zadregi sproži puško na zverino ter zbeži v vas. Pridruži se mu pogumen mož ter gresta po mladega medveda, ki ga prineseta na dom. Če ni to lovska šala?

(Huda nevihta) z gromom in bliskom je divjala v ponedeljek zvečer po mnogih krajih na Kranjskem. Tako je v litijski in krški okolici naredila mnogo škode, posebno na sadnem drevju in polju.

(Strela.) Iz Leskovice nad Loko nam poročajo: Dne 24. julija ob 1/10. uri zvečer je udarila strela v hlev posestnika A. Jelovčana iz Lajš. Hlev je do tal pogorel, dvoje glav živine je tudi ostalo v ognju, drugo so rešili. Škode je 7 do 800 gld. Pred jednim tednom je bilo tresčilo tudi ne daleč od cerkve v Leskovici v neko drevo in je polomilo.

(Utenil) je 20. t. m. 59letni dninar Jos. Premrov iz Vipave v nekem, le 30 cm globokem jarku. Mož je ljubil žganje in skoraj gotovo je v pijanosti zabredel v lužo.

(Toča) je dne 24. t. m. zvečer od 8. do 11. ure v Železnikih in okolici padala mej gromom in bliskom. Toča je bila jako debela.

(Efektna loterija) je dovoljena kmetijski podružnici v Lescah za zgradbo poslopja.

(Telefonskih naročnikov) je bilo v Ljubljani s 1. julijem 138; od teh je 38 postaj, ki se udeležujejo interurbanega prometa tudi kakor klicateljice.

(Vesele »šagre« — žalosten konec.) Nesrečni Rupelj, o katerem smo včeraj poročali, da ga je v ponedeljek na Proseku zabodel njegov tovariš, je včeraj zjutraj v tržaški bolnici umrl. Napadalec Ukmar se je sam v Trstu naznanil oblaststvu. Ta nesrečni dogodek zopet dokazuje, kolika poguba so isti plesi, katere mladina prireja osobito na Primorskem. Dopisnik »Edinosti«, poročujoč o tem dogodku, piše tudi: »Da bi oblast vendar enkrat prepovedala te nevarne plesse, ki so v pogubo mladim in starim, posebno pa za mladino, ki se radovedno zbira okolo plesišča ter posluša pohujšljivo vedenje in grde kletve pijancev. Ob takih prilikah vidiš tudi 15letne mladice, kako se vlačijo pijani iz krčme v krčmo ter si tako zapravljajo zdravje in denar, ki ga dobivajo na ta ali drugi način. Ker je sedaj v vsaki okoliščinski vasi pevsko društvo, ki prireja lepe veselice, bi morali gledati prvaki, da zabranijo one vsestransko pogubne plesse in navažajo mladeniče v poštene, narodne družbe«.

(Petrazredna ljudska šola v Postojini) in z njo združena obrtno-nadaljevalna šola sta sklenili šolsko leto 26. julija. Ljudsko šolo je obiskovalo 188 dečkov in 147 deklic. Za višji razred je bilo sposobnih 251 učencev, nesposobnih 77, neizpranih pa 7. Poučevalo je v sedmih oddelkih skupno devet učnih močij. V pripravljalni šoli je bilo v treh oddelkih 40 učencev. V šolarski kuhinji se je od novembra do marca razdelilo ubožnim šolarjem 4152 kosil. Prihodnje šolsko leto se prične 18. septembra.

(Poskus samomora.) Dne 24. t. m. se je hotel ustreliti neki korporal v Rajhenburgu nastanjene baterije 3. topničarskega polka. S samokresom se je ustrelil v prsa. Ranjenca so prepeljali v bolnico v Brežicah. Bal se je kazni zaradi prestopkov.

(Ogenj.) Dne 21. t. m. zjutraj je tresčilo v poslopje Fr. Likozarja na Primorskem na Gorenjskem. Pogorela je hiša z gospodarskimi poslopji, škode je nad 2000 gld.

(Utonila dva ribiča.) Iz Lukova se poroča: V noči od torka na sredo dne 19. t. m. so ribarili v mali barčici mej Senjem in Lukovim. Bila je huda burja. Jeden, videč nevarnost, svetuje, naj bi poskakali v morje, da se rešijo. A dva sta upala, da se rešita v ladiji. Neki Ivan Matejčič pa se sleče, zakliče »z Bogom« in se vrže v temni noči v morje. Plaval je dve uri in ob 4. uri se reši ves izmučen na suho. Bos se napoti v Lukovo, kamor pride ob 8. uri. Takoj odplovejo ribiči z večjo ladijo ostalim na pomoč. Našli so ladijo prevrnjeno, a človeka nobenega. Utonila sta Joso Katnič in Ivan Katnič iz Cirkvenice.

(Dr. Karol May.) Praški tiskar Vilimek je jel priobčevati Mayeve potopisne romane v češkem prevodu. Pred daljšim časom je ponujal Mayu honorar, ki pa je bil prenizek. May priobčevanja ni dovolil, a Vilimek se za to ni brigal. To je napotilo Maya v Prago, kjer je v časopisih svojo prepoved objavil in Vilimka tožil. Vse graje vredno je to, da je prelagatelj izpustil vse, kjer se o veri govori. Jeden član uredništva »Katol. Listov« je z Mayem govoril. Le-ta mu je povedal, da namerava odpotovati v Perzijo, katera pot ga bo stala do 50.000 mark. Ko je začel pisariti, rekel mu je zalagatelj, da naj ne piše v katoliškem duhu, ker nihče tako ne piše, toda May mu je odgovoril: »Ravno zato, ker nihče tako ne piše, bom pisal jaz in ljudje bodo radi brali.« May je nadalje še omenil, da je prejel od duhovnikov več pisem, v kojih se mu zahvaljujejo. Tudi liberalni časopisi bi radi od Maya kak spis. Za polo so mu ponujali že 20—30.000 mark. Celo »Gartenlaube« mu je ponudila honorar, kakoršnega sam hoče. On pa, če bo pisal v »Gartenlaube«, bo pisal zoper njo. Na vprašanje, kateri spis je na njega najbolj vplival, je odgovoril: »Sveto pismo.« — Mayeve nepokvarjene spise v češkem prevodu tiska tiskarna

benediktincev v Rajhradu na Moravskem. Nedavno pa smo čitali v listih, da so na Bavarskem šolska oblastva prepovedala učencem Mayeve spise, češ, da vzbujajo predivjo fantazijo.

(Minister padel v Donavo.) Iz Bukarešta se poroča: Minuli ponedeljek je bil rumunski minister za javna dela, dr. Istrati v rumunski luki v Zimnici. Stopajoč po mostiču z jednega broda na drugi je omahnil v Donavo s svojim spremljevalcem Brandušem. Prisotni veslarji so oba rešili

(Milionar se je obesil v zaporu.) Nedavno se je obesil v temnici v Tiflisu znani milijonar in lastnik petrolejskih vrelcev Rylski. Bil je zaprt, ker je dal napeljati podzemeljske cevi iz petrolejskega skladišča svojega sosedu. Imel je do 10 milijonov. L. 1863 se je udeležil poljske ustaje ter bil obsojen na deset let prisilnega dela v Sibiriji. Ko je kazen prestal, je obogatel.

(Naroden običaj v Holandiji.) Nekoliko članov mirovne konference v Haagu je nedavno priredilo izlet v bližnje mestoce Haarlem. Tu so opazili na nekaterih hišah nad vratmi neke vrste nakit iz belih čipek. Radovedni, kaj to pomeni, vprašajo nekega moža. Ta jim pojasni, da ta holandski običaj znači, da imajo v hiši novorojenca. Ta nakit opozarja devet dnij, da ljudje ne ropčejo pred hišo in brez potrebe ne motijo matere. Te dni ne sme noben tujec v hišo.

Darovi.

III. izkaz daril za zgradbo »Vodni-kovega doma« v Spodnji Šiški. Gospod Schwentner L., knjigar v Ljubljani, 1 gld. — G. Gregorič Simon, kurat v pok. itd. v Renčah pri Gorici 2 gld. — G. Križaj Nik., župnik na Premu, 5 gld. — Gospa Wiessl Ana, trgovka v Divači, 2 gld. — G. Peršin Matija, posestnik na Zgornjem Rožniku, 25 gld. — G. Jančigaj jun. za »veselo družbo« 50 kr. — G. Huth Dragotin, c. kr. vojni župnik v pok. v Ljubljani, 1 gld. 50 kr. — Dr. Ivan Svetina, c. kr. profesor in katehet v Ljubljani, 2 gld. — G. Janzekovič Frid., kapelan v Cadramljah (Štajersko), 50 kr. — G. Guttman Emil, c. kr. gozdni ravnatelj v Gorici, 5 gld. — Iskreno hvalo izreka vsem velečastitim dobrotnikom

Odbor.

Telefonska in brzojavna poročila.

Maribor, 27. julija. Včeraj je v seji obč. zastopa dr. Lorber nujno predlagal, naj mestni zastop ugovarja uporabi § 14., ogerski nagodbi in pobiranju direktnih davkov ter zahteva od nemških poslancev, da preprečijo parlamentarno odobrenje vseh od vlade na podlagi § 14. izdanih naredeb. Resolucija je bila soglasno vsprejeta in županu naročeno, da ta sklep naznani ces. namestniku. — Ali mestni očetje nimajo nujnejšega opravila?

Dunaj, 27. julija. Profesor na drugi državni gimnaziji v Gradcu dr. G. Martinaz je imenovan ravnateljem temu zavodu.

Dunaj, 27. julija. Klub ustavovernih veleposestnikov se hoče s posebno izjavo pri-

družiti onim opozicijskim strankam, ki ugovarjajo nagodbi potom § 14.

Gradeo, 27. julija. Namestništvo je razveljavilo sklep graškega mestnega sveta proti uporabi paragrafa 14., ker se je s tem sklepom prekorachil delokrog mestne občine.

Cetinje, 27. julija. V Baru se je včeraj na slovesen način izvršil prestop meklenburške vojvodinje Jute iz protestantske v pravoslavno vero. Carja Nikolaja kot botra je zastopal veliki knez Konstantin.

Carigrad, 27. julija. Škof v Cezareji, Pavl Emanuelian, je izvoljen za armensko-katoliškega patrijarha. Papež je izvolitev potrdil.

Pariz, 27. julija. S posebnim dekretom je vojni minister odvzel generalu Negrieru čast in značaj člana pri najvišjem vojnem svetu. — »Gaulois« pravi, da je to provzročilo pismo, ki je pisal general predsedniku Loubetu in v katerem je zahteval, da se armadi zagotovi spoštovanje. V vojnem ministerstvu pa trdijo, da se je general pregrešil s svojim govorom v Bourgesu.

Montelimar, 27. julija. Predsednik Loubet se je podal na obisk svoje matere v Marsanne.

Melusine- ustna in zobna voda

deluje izobno proti zobobolu in gnilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. 1 steklenica 50 kr. 2 567 5

Jedina zaloga

lekarna Milana Leustek-a v Ljubljani,

Resljeva cesta št. 1, poleg mesarskega mosta.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil.

Razpošilja z obratno pošto.

Umrli so:

25. julija. Ciril Bergant, gostilničarja sin. 4 mesece, Breg 20, črevesni katar. — Marija Petrina Potočan, usmiljena sestra, 29 let, Radeckega cesta 11, jetika.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 26. julija 1899.

Za 100 kilogramov.

Pšenica za jesen	gl.	8-37	do gl.	8-39
Rž za jesen	»	6-85	»	6-87
Tursica za sept.-okt.	»	5-03	»	5-04
Oves za jesen	»	5-74	»	5-74

Slovenci,

pristopajte k

„Naši straži“!

Razglas.

Po sklepu „Kranjske hranilnice“ bode pet eksternih učencev s Kranjskega na ljubljanski trgovinski šoli dobivalo brezplačno pouk in učila v šolskem letu 1899/1900.

Prosilci, ki so 14. leto življenja dosegli, naj svoje prošnje z nacionalom, z dokazom ubožnosti in s spričali, da so tri razrede realke, gimnazije ali gorenje razrede meščanske šole s pohvalnim redom iz navednosti in vsaj z zadostnim napredkom v učnih predmetih dovršili, vsaj do 20. septembra t. l. tu predložijo, da se vse doposlane prošnje potem izročijo slavnemu vodstvu kranjske hranilnice v sklepanje

V Ljubljani, dné 10. julija 1899.

Vodstvo trgovinske šole.

Ferdinand Mahr,
ces. svetnik.

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dné do dné po 4 1/2 %. Poštno-hranilnišne položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 27. julija.		Dné 26. julija.		Kreditne srečke, 100 gld.	
Skupni državni dolg v notah	100 gld. 50 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	170 gld. 75 kr.	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	160 »
Skupni državni dolg v srebru	100 » 35 »	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	158 » 30 »	Avstrijske rubeške križa srečke, 10 gld.	20 » 60 »
Avstrijska zlata renta 4%	119 » 10 »	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	194 » 75 »	Rudolfove srečke, 10 gld.	28 » — »
Avstrijska krona renta 4%	100 » 10 »	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	97 » 80 »	Salmove srečke, 40 gld.	84 » 25 »
Ogerska zlata renta 4%	119 » 05 »	Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 » 75 »	St. Genois srečke, 40 gld.	84 » — »
Ogerska krona renta 4%	96 » 55 »	Dunavske vravnave srečke 5%	129 » — »	Waldsteinove srečke, 20 gld.	— » — »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	908 » — »	Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	108 » 70 »	Ljubljanske srečke	23 » 50 »
Kreditne delnice, 160 gld.	381 » 75 »	Posojilo goriskega mesta	112 » — »	Akcie anglo-avstrijske banke, 200 gld.	152 » — »
London vista	120 » 60 »	4% kranjsko deželno posojilo	— » — »	Akcie Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3240 » — »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 » 85 »	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	97 » — »	Akcie tržaškega Lloydja, 500 gld.	442 » — »
20 mark	11 » 76 »	Prioritetne obveznice državne železnice	214 » 50 »	Akcie južne železnice, 200 gld. sr.	73 » 50 »
10 frankov (napoleonodor)	9 » 55 »	» » južne železnice 3%	167 » 50 »	Splošna avstrijska stavbinska družba	105 » 50 »
Italijanski bankovci	44 » 50 »	» » južne železnice 5%	121 » 50 »	Montanska družba avstr. plan.	247 » 25 »
C. kr. cekini	5 » 66 »	» » dolenskih železnice 4%	99 » 50 »	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	181 » — »
				Papirnih rubljev 100	126 » 87 »

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l. Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.